

Antropologia wizualna: obraz, przestrzeń, kultura –

Prof. E. Nowina - Sroczyńska, dr K. Piątkowska

Język prowadzenia:

polski

Skrócony opis:

Żyjemy w świecie imperium obrazów. Ich tworzenie, dawniej zarezerwowane dla artystów, stało się dziś powszechnym działaniem. Egzystując w społeczeństwie ikon, spektaklu, designu, autoprezentacji i „podglądactwa” trudno ignorować dokonujący się zwrot ikoniczny w naukach społecznych i naukach o kulturze. Proponowane zajęcia skupiają się na dwóch formach obrazowych : fotografii i filmie etnograficznym/antropologicznym. Chodzi nie tylko o przyswojenie najistotniejszych lektur , spory wokół fotografii i filmu, ale także o podkreślenie istotności antropologii wizualnej, która nie powinna być traktowana jako peryferyjna i podporządkowana antropologii ogólnej, a na wizualności nie powinien ciążyć stygmat metody pomocniczej. Uważamy, że realizacje filmowe i fotografie mogą być płaszczyzną autotelicznej wypowiedzi antropologa. Analiza i refleksja będzie zatem przebiegać dwutorowo : przez zapoznanie uczestników z właściwościami obu formuł wizualnych, dekodowanie oraz interpretację tekstów sformułowanych w tym języku, a także przez próby kreacji – realizacji fotograficzne oraz zapisy filmowe różnych zdarzeń kulturowych z badawczą intencją ujawnienia zawartych w nich znaczeń.

Wymagania wstępne:

Wiedza ogólna z historii kultury, z zakresu historii sztuki oraz podstawowe kompetencje dotyczące wiedzy o kulturze.

Efekty kształcenia:

W wyniku przeprowadzonych zajęć student:

1. Charakteryzuje idee wizualności w naukach o kulturze;
2. Definiuje istotę zwrotu ikonicznego w kulturze;
3. Relacjonuje wiedzę o fotografii jako dokumencie;
4. Charakteryzuje historię fotografii;
5. Definiuje, nazywa i objaśnia modele filmu etnograficznego;
6. Tłumaczy poetykę filmu dokumentalnego;
7. Identyfikuje kino obserwacyjne i wskazuje na narodziny etnograficznego stylu;

Student umie:

8. Posługuje się teorią oraz wybranymi metodami praktyki eseju fotograficznego oraz filmu etnograficznego;

9. Prezentuje swoje stanowisko wobec współczesnej sztuki oraz ikonosfery w oparciu o wiedzę naukową i umiejętności kreatywne (konstruowanie znaczeń w fotografii – fotoesej i reportaż, analiza obrazu filmowego) ;

10. Identyfikuje i uzasadnia etykę antropologa fotografującego oraz filmującego ;

Kompetencje społeczne:

1. Rozumie potrzebę rozszerzania swojej wiedzy;
2. Interesuje się instytucjami kultury i uczestniczy w imprezach kulturalnych ze szczególnym uwzględnieniem poświęconym fotografii i filmowi;

Sposoby i kryteria oceniania:

Egzamin lub zaliczenie na stopień.

Do wyboru: Autorski fotoesej lub krytyka obrazu filmowego z wykorzystaniem pojęć i kategorii antropologicznych; (100%)

Treści kształcenia:

1.Wprowadzenie: wizualność w naukach o kulturze (2 godziny) :

- zwrot ikoniczny w kulturze; strategii interpretacji wizualnej; krytyka kultury wizualnej;

2. Fotografia (8 godzin) : Między dokumentem a symbolem

- krótka historia fotografii;
- fotografia dokumentalna;
- fotografia obiektywna (Becherowie) ;
- dyskurs o wytwarzaniu znaczeń (konstruowanie znaczeń – fotoesej i reportaż);
- fotografia prywatna/publiczna ; aporia fotografii;
- teoria i praktyka eseju fotograficznego;

3. Film (20 godzin) : Antropologia i film.

I Film fabularny - krytyka antropologiczna.

Kategorie: mitu, symbolu, rytuału, obrzędu jako narzędzia do analizy dzieła filmowego z perspektywy antropologicznej

1. Mit inicjacyjny ("Postrzyżyny" J. Menzla);
2. Mit funrealny (Śmierć w Wenecji L. Viscontiego);

II Film dokumentalny

1. Definiowanie kina dokumentalnego:

- przegląd definicji;
- stanowisko W. Wiszniewskiego;
- stanowisko M. Przyłipiaka;

2. Obiektywizm w filmie dokumentalnym:

- Czy film dokumentalny musi być obiektywny?;
- procedury obiektywizowania;
- fikcjonalizm a subiektywizm / fikcjonalizm a filmowość / fikcjonalizm a struktura;

3. Poetyka Filmu dokumentalnego

III Film etnograficzny

1. Próby definicji i poszukiwanie cech dystynktywnych;
2. Kino obserwacyjne i narodziny etnograficznego stylu;
3. Modele filmu etnograficznego w Polsce;

Metody dydaktyczne:

Wykład, prezentacje wizualne, wykorzystanie literatury przedmiotu, filmu, fotografii, dyskusja seminaryjna;

Literatura:

- - R. Barthes, Światło obrazu. Uwagi o fotografii, Warszawa 1996;
- - H.S. Becker, Czy fotografie mówią prawdę? W: Fotospołeczeństwo. Antologia tekstów z socjologii wizualnej, red. M. Bogunia – Borowska, P. Sztompke, Kraków 2012, s. 723 – 737;
- - H. Betting, Antropologia obrazu. Szkice do nauki o obrazie, Kraków 2007;
- - P. Bourdieu, Społeczna definicja fotografii, W: Fotospołeczeństwo. Antologia tekstów z socjologii wizualnej, red. M. Bogunia – Borowska, P. Sztompke, Kraków 2012, s. 239 – 264;
- - P. Burke Naoczność. Materiały wizualne jako świadectwa historyczne, Kraków 2012;
- - R. Drozdowski, M. Krajewski, Za fotografię! W stronę radykalnego programu socjologii wizualnej, Warszawa 2010;
- - E. Goffman, Ramy fotografii, w W: Fotospołeczeństwo. Antologia tekstów z socjologii wizualnej, red. M. Bogunia – Borowska, P. Sztompke, Kraków 2012, s. 265 – 304;
- - M. Łukowski, Polski film etnograficzny, Warszawa 1987;

- - K. Olechnicki, Antropologia obrazu. Fotografia jako metoda, przedmiot i medium nauk społecznych, Warszawa 2003;
- - K. Piątkowska, Kultura a ikonosfera;
- - M. Przylipak, Poetyka filmu dokumentalnego, Gdańsk 2004;
- - S. Sikora, Fotografia. Między dokumentem a symbolem, Izabelin 2004;
- - S. Sikora, Doświadczenie fotografii: Roland Barthes, „Rocznik Historii Sztuki” t. XXXI, Warszawa 2006;
- - S. Sikora, Kłopoty ze zbyt bliską kulturą albo antropologia na własnym podwórku. Przypadek filmowy, w: Antropologia wobec współczesności, red. A. Malewska – Szałygin, M. Radkowska – Walkowicz, Warszawa 2010;
- - S. Sikora, Film i paradoksy wizualności. Praktykowanie antropologii, Warszawa 2012;
- - S. Sontag, O fotografii, Kraków 2009;
- - F. Soulages, Estetyka fotografii, Kraków 2005;
- - B. Stiegler, Obrazy fotografii. Album metafor fotograficznych, Kraków 2009;
- - E. Nowina – Sroczyńska, Zobaczyć i mieć ... Twórcy ludowi w filmie etnograficznym z "Nasze Pomorze", nr 10 (2008), Bytów, 2009;
- - W. Ewing, Ciało

Filmografia:

- - „Postrzyżyny: J. Menzel (1980), 95’
- - „Śmierć w Wenecji” L. Visconti (1971), 109’
- - „Dzwony z głębi” W. Herzog (1993), 60’
- - „Wodabe, pasterze Słońca” W. Herzog (1989), 52’
- - „Biały diament” W. Herzog (2004), 83’
- - „Muzykanci” K. Karabasz (1960), 9’
- - „Pożar! Pożar! Coś nareszcie dzieje się...” M. Piwowski (1967), 13’
- - „Korkociąg”, M. Piwowski (1971), 10’
- - „Hair”, M. Piwowski, (1971), 17’
- - „W. Gościmska. Włókniarka” W. Wiszniewski (1975), 21’
- - „Elementarz”, W. Wiszniewski (1978), 9’
- - „Sztymar na zagrodzie” W. Wiszniewski (1978), 14’
- - „Trąbita, róg, gajdy. Kawuloka” W. Żukowski, 13’
- - „Maska czyli świat od początku” A. Różycki (1988), 27’
- - „Żeby było ciekawie... Film o mediatyzacji obrzędów weselnych” S. Sikora (2009), 73’
- - „Geniusze Fotografii” BBC